

ORIGINAL ARTICLE

Developing a Cultural Advancement Model for Student Sports in Nasiriyah Province, Iraq: A Grounded Theory Approach

Husham Abdulameer Naeem Aljther¹, Yaghob Badriazarin^{2*}, Sajjad Pashaei³

1. Ph.D Student, Department of Sports Management, University of Tabriz, Tabriz, Iran.

2. Professor, Department of Sports Management, University of Tabriz, Tabriz, Iran.

3. Assistant Professor, Department of Sports Management, University of Tabriz, Tabriz, Iran.

*Correspondence

Yaghob Badriazarin

E-mail:

badriazarin@tabrizu.ac.ir

Received: 22/Nov/2025

Accepted: 31/Dec/2025

Published Online: 08/Sep/2026

How to cite

Abdulameer Naeem Aljther¹, H., Badriazarin, Y., & Pashaei, S. (2026). Developing a Cultural Advancement Model for Student Sports in Nasiriyah Province, Iraq: A Grounded Theory Approach. *Applied Research of Sport Management*, 15(1), 129-146.

EXTENDED A B S T R A C T

Introduction

Sport is widely acknowledged as a multidimensional phenomenon that intersects with education, health, culture, and social development. In culturally diverse societies such as Iraq, student sport can serve as a strategic tool for fostering national unity, promoting shared values, and enhancing the physical and psychological well-being of youth. It contributes not only to physical fitness but also to the cultivation of discipline, teamwork, and civic engagement. Despite its potential, the cultural development of student sports in Iraq remains underexplored, especially at the provincial level. Nasiriyah Province, located in southern Iraq, presents a unique socio-cultural context shaped by tribal affiliations, religious diversity, and historical legacies. These factors influence how sport is perceived, practiced, and institutionalized in schools. While national policies emphasize the role of sport in education, implementation at the local level faces challenges such as limited infrastructure, gender disparities, and weak inter-organizational coordination. This study aims to identify and analyze the cultural factors influencing student sports in Nasiriyah and to develop a localized model for cultural advancement in school-based sports. The research responds to the need for a comprehensive understanding of how educational, psychological, social, and institutional variables interact to shape the cultural landscape of student sports in Iraq.

Methodology

To address these objectives, the study employed a qualitative research design based on Grounded Theory, specifically using Glaser's systematic and inductive approach. This method allows for theory generation directly from field data without imposing pre-existing theoretical frameworks. It is particularly suitable for exploring complex social phenomena where variables are interdependent and context-sensitive. The study population included school sports managers, physical education experts, and teachers in Nasiriyah Province. Participants were selected through purposive and snowball sampling, ensuring that those with relevant experience and insight were included. Data collection continued until theoretical saturation was achieved, meaning no new conceptual insights emerged from additional interviews. Semi-structured interviews were conducted using open-ended questions designed to elicit deep reflections on cultural, educational, and institutional aspects of student sports. Interview

questions covered themes such as teaching practices, student engagement, parental attitudes, administrative support, and cultural perceptions of sport. Interviews were recorded, transcribed, and analyzed through three stages of coding: open coding to identify initial concepts and label data segments, axial coding to group concepts into categories and explore relationships, and selective coding to integrate categories into a central theoretical framework. Memo writing and constant comparison were used throughout the process to refine emerging themes and ensure analytical rigor. The iterative nature of Grounded Theory enabled the development of a conceptual model grounded in the lived experiences of participants.

Findings

To address these objectives, the study employed a qualitative research design based on Grounded Theory, specifically using Glaser's systematic and inductive approach. This method allows for theory generation directly from field data without imposing pre-existing theoretical frameworks. It is particularly suitable for exploring complex social phenomena where variables are interdependent and context-sensitive. The study population included school sports managers, physical education experts, and teachers in Nasiriyah Province. Participants were selected through purposive and snowball sampling, ensuring that those with relevant experience and insight were included. Data collection continued until theoretical saturation was achieved, meaning no new conceptual insights emerged from additional interviews. Semi-structured interviews were conducted using open-ended questions designed to elicit deep reflections on cultural, educational, and institutional aspects of student sports. Interview questions covered themes such as teaching practices, student engagement, parental attitudes, administrative support, and cultural perceptions of sport. Interviews were recorded, transcribed, and analyzed through three stages of coding: open coding to identify initial concepts and label data segments, axial coding to group concepts into categories and explore relationships, and selective coding to integrate categories into a central theoretical framework. Memo writing and constant comparison were used throughout the process to refine emerging themes and ensure analytical rigor. The iterative nature of Grounded Theory enabled the development of a conceptual model grounded in the lived experiences of participants.

Based on the data analysis, a conceptual model was developed to illustrate the dynamics of cultural development in student sports. The central category identified was "Integrated Cultural Development in Student Sports," which connects with subcategories such as educational infrastructure, motivational environment, institutional collaboration, resource allocation, program diversity, and evaluation mechanisms. Educational infrastructure refers to teacher training, curriculum design, and cultural pedagogy. Motivational environment includes incentives, role models, and a supportive school climate. Institutional collaboration involves partnerships between schools, education departments, and sports federations. Resource allocation encompasses financial support, equipment provision, and human resource development. Program diversity reflects varied sports activities tailored to student interests and cultural contexts. Evaluation mechanisms include monitoring, feedback, and continuous improvement systems. This model emphasizes that cultural development in student sports is not a linear process but a dynamic system requiring coordinated efforts across multiple domains.

Discussion & Conclusion

The findings align with previous research indicating that sport is a powerful medium for cultural transmission and social cohesion. Studies by Hajipour (2024), Ghanat (2022), and Halabian et al. (2014) support the notion that ethical education, teacher empowerment, and institutional support are critical for embedding cultural values in sports. Moreover, the research confirms that cultural barriers-such as gender norms, religious constraints, and socio-economic disparities-must be addressed through inclusive and context-sensitive strategies. In Nasiriyah, the limited participation of girls in sports due to conservative norms, lack of female

coaches, and inadequate facilities highlights the need for gender-sensitive policies. Similarly, the absence of structured collaboration between schools and sports organizations undermines the sustainability of cultural programs. The study also underscores the importance of recognizing and celebrating local sports traditions as a means of fostering cultural pride and identity among students.

Based on the findings, several recommendations are proposed. At the policy level, it is essential to develop a strategic roadmap for cultural development in school sports, allocate dedicated budgets for cultural and sports programs, and establish monitoring and evaluation frameworks for school sports initiatives. Educational reforms should integrate cultural education into physical education curricula, organize regular training workshops for teachers on cultural pedagogy, and promote interdisciplinary approaches linking sport, history, and ethics. Community engagement must involve parents and community leaders in sports planning, launch awareness campaigns on the benefits of sport for youth development, and encourage volunteerism and mentorship in school sports programs. Infrastructure development should focus on upgrading sports facilities with attention to gender equity, providing culturally appropriate sports attire and equipment, and ensuring accessibility for students from marginalized backgrounds. Program innovation requires designing diverse sports activities reflecting student interests and cultural heritage, using technology and media to enhance student engagement, and fostering student-led initiatives and peer-to-peer learning in sports. Institutional collaboration should be formalized through partnerships between schools and local sports clubs, coordination with ministries of education, youth, and culture, and sharing best practices across provinces to build a national framework.

This study contributes to the growing body of literature on cultural development in student sports by offering a grounded, context-specific model for Nasiriyah Province. It highlights the multifaceted nature of cultural advancement and the need for systemic, inclusive, and sustainable approaches. By addressing educational gaps, social barriers, and institutional weaknesses, stakeholders can transform student sports into a vibrant platform for cultural enrichment and youth empowerment. The proposed model serves as a practical guide for policymakers, educators, and sports professionals seeking to enhance the cultural dimension of school sports in Iraq. Future research may explore the applicability of this model in other provinces and examine its impact on student outcomes over time.

KEYWORDS

Cultural Development, Student Sports, Grounded Theory, Sports Participation, Education System.

«مقاله پژوهشی»

تدوین مدل توسعه فرهنگی ورزش دانش‌آموزی در استان ناصریه عراق با رویکرد نظریه داده‌بنیاد

هشام عبدالامیر نعیم الجثیر^۱، یعقوب بدری آذرین^{۲*}، سجاد پاشایی^۳

چکیده

تدوین مدل توسعه فرهنگی در ورزش دانش‌آموزی استان ناصریه عراق با هدف بررسی نقش عوامل فرهنگی در ارتقای مشارکت ورزشی دانش‌آموزان انجام شد. ورزش به‌عنوان پدیده‌ای اجتماعی-فرهنگی، بازتابی از فرهنگ عمومی جامعه است و توسعه آن مستلزم برخورداری از افراد سالم و توانمند می‌باشد. این پژوهش کیفی با رویکرد نظریه داده‌بنیاد و روش گلایزر، به صورت اکتشافی و نظام‌مند انجام شد. جامعه آماری شامل مدیران، کارشناسان و معلمان ورزش استان ناصریه بود که با نمونه‌گیری هدفمند انتخاب و تا رسیدن به اشباع نظری مورد مصاحبه قرار گرفتند. داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته گردآوری، پیاده‌سازی و با روش کدگذاری باز تحلیل شدند. نتایج نشان داد توسعه فرهنگ ورزش در مدارس ناصریه فرآیندی چندوجهی است که از تعامل عوامل آموزشی، زیرساختی، انگیزشی، نهادی و منابع انسانی و مالی شکل می‌گیرد. توسعه فرهنگی ورزش صرفاً به آموزش و تجهیزات محدود نمی‌شود، بلکه نیازمند حمایت ساختاری، آگاه‌سازی فرهنگی مستمر، تربیت کادر متخصص، مشارکت خانواده و مدرسه و تقویت ارزش‌های ورزشی است. این پژوهش با ارائه راهکارهای عملی، می‌تواند به مدیران ورزشی، فرهنگی و آموزشی در برنامه‌ریزی‌های آتی کمک کند و گامی مؤثر در جهت ارتقای سلامت و فرهنگ ورزشی دانش‌آموزان باشد.

واژه‌های کلیدی

توسعه فرهنگی، ورزش دانش‌آموزی، نظریه داده‌بنیاد، مشارکت ورزشی، آموزش و پرورش.

۱. دانشجوی دکتری، گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.
۲. استاد، گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.
۳. استادیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.

*نویسنده مسئول: یعقوب بدری آذرین

رایانامه: badriazarin@tabrizu.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۸/۲۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۱۰/۱۰

تاریخ انتشارات آنلاین: ۱۴۰۵/۰۶/۱۷

استناد به این مقاله:

عبدالامیر نعیم الجثیر، هشام؛ بدری آذرین، یعقوب و پاشایی، سجاد (۱۴۰۵). تدوین مدل توسعه فرهنگی ورزش دانش‌آموزی در استان ناصریه عراق با رویکرد نظریه داده‌بنیاد. پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، ۱۵(۱)، ۱۴۶-۱۲۹.

مقدمه

فرهنگ، به‌عنوان مجموعه‌ای از آداب، رسوم، باورها، ارزش‌ها و هنجارهای مشترک، نقش بنیادین در شکل‌گیری رفتارهای فردی و جمعی ایفا می‌کند و در تمامی ابعاد آموزش و پرورش تجلی می‌یابد (رمضانی و همکاران، ۱۴۰۲). از منظر توسعه انسانی، فرهنگ نه تنها بازتابی از ساختارهای اجتماعی است، بلکه خود نیز عاملی فعال در جهت‌دهی به شخصیت، گرایش‌ها و کنش‌های اجتماعی افراد محسوب می‌شود. یونسکو از دهه ۱۹۸۰ به بعد، توسعه فرهنگی را به‌عنوان یکی از ابعاد کلیدی توسعه انسانی معرفی کرده و بر اهمیت آن در نظام‌های آموزشی، تربیتی و اجتماعی تأکید نموده است (ویکتورماچ^۱، ۲۰۱۸). این مفهوم در حوزه تربیت‌بدنی نیز جایگاه ویژه‌ای دارد، به‌گونه‌ای که ورزش به‌عنوان پدیده‌ای فرهنگی-اجتماعی، نه تنها تحت تأثیر تحولات اجتماعی قرار دارد، بلکه خود نیز به‌عنوان ابزاری مؤثر در ارتقای سلامت، انسجام اجتماعی، و تربیت نسل آینده عمل می‌کند (اسپایچ^۲، ۲۰۰۹؛ شولنکورف^۳، ۲۰۱۱؛ بیلی و همکاران^۴، ۲۰۱۳؛ گرین و همکاران^۵، ۲۰۲۵).

ورزش در سراسر جهان به‌عنوان بخشی جدایی‌ناپذیر از فرهنگ، آموزش و علم شناخته می‌شود و در تعامل با سایر نهادهای اجتماعی، از جمله آموزش و پرورش، به عاملی مؤثر در توسعه پایدار تبدیل شده است (بیلی و همکاران، ۲۰۱۳؛ تیلور و همکاران^۶، ۲۰۱۵؛ نامنکو^۷، ۲۰۱۸).

باورهای فرهنگی مانند اهمیت تحصیل و ورزش برای زندگی بهتر، می‌تواند انگیزه دانش‌آموزان را تقویت کند، در حالی که هویت فرهنگی قوی، اعتماد به نفس و تعلق اجتماعی را افزایش می‌دهد. در این میان، ورزش مدرسه‌ای فراتر از فعالیت‌های بدنی، بازتابی از فرهنگ محلی و بستری برای ترویج ارزش‌هایی چون همکاری، احترام، و تعلق ملی است. از منظر نظری، فرهنگ ورزش را می‌توان به‌عنوان نوعی خرده‌فرهنگ در نظر گرفت که شامل مجموعه‌ای از باورها، ارزش‌ها، هنجارها و رفتارهای اجتماعی مرتبط با

فعالیت‌های ورزشی است (بروج^۸، ۲۰۲۲). این خرده‌فرهنگ در تعامل با فرهنگ عمومی جامعه شکل می‌گیرد و از آن تأثیر می‌پذیرد. بنابراین، توسعه فرهنگی در ورزش مستلزم شناخت دقیق زمینه‌های اجتماعی، فرهنگی و نهادی جامعه هدف است.

مطالعه پارک و همکاران^۹ (۲۰۲۵)، با بهره‌گیری از چارچوب سرمایه فرهنگی اجتماعی یوسو، به بررسی نقش ورزش در توسعه فرهنگی و اجتماعی جوانان پرداخته و تأکید می‌کند که طراحی مدل‌های توسعه‌ای در ورزش باید بر پایه شناخت دارایی‌های فرهنگی جامعه هدف و مشارکت فعال ذی‌نفعان باشد. این رویکرد انتقادی، ورزش را نه تنها به‌عنوان ابزار رشد فردی، بلکه به‌عنوان بستری برای بازتولید سرمایه فرهنگی و تقویت هویت جمعی معرفی می‌کند. چنگ و همکاران^{۱۰} (۲۰۲۴)، نیز با استفاده از نظریه داده‌بنیاد، مدلی نظری برای شایستگی مربیان ورزش مدارس در چین ارائه داده‌اند. این مدل با در نظر گرفتن ابعاد فرهنگی، اجتماعی و آموزشی، نشان می‌دهد که توسعه ورزش مدرسه‌ای نیازمند درک عمیق از زمینه‌های بومی و طراحی چارچوب‌های فرهنگی متناسب با نیازهای دانش‌آموزان است.

با این حال، در دنیای معاصر، جنبه‌های فرهنگی و تربیتی ورزش کمرنگ شده و اولویت به برد و باخت، جوایز مالی و شهرت کاذب داده شده است، که این امر به ترویج فرهنگ نادرست ورزشی منجر می‌شود (کولیکو و همکاران^{۱۱}، ۲۰۲۴). تاریخ ورزش نشان می‌دهد که پیشرفت فرهنگی جامعه با رونق فعالیت‌های ورزشی همراه است، در حالی که انحطاط فرهنگی اغلب با رکود ورزشی همخوانی دارد (پریس، ۲۰۲۵). در کشورهای در حال توسعه مانند عراق، که با چالش‌های متعددی از جمله جنگ، ناآرامی‌های اجتماعی و محدودیت‌های اقتصادی روبرو هستند، ورزش دانش‌آموزی می‌تواند ابزاری قدرتمند برای ترویج فرهنگ صلح، همکاری و سلامت باشد، اما چالش‌هایی نظیر ضعف زیرساخت‌های ورزشی، کمبود حمایت نهادی، نابرابری‌های جنسیتی، و تأثیرات منفی فرهنگ‌های وارداتی، مانع از تحقق کامل ظرفیت‌های فرهنگی ورزش در مدارس شده‌اند (الزوبیدی و

8. Broch

9. Park et al

10. Cheng et al

11. Kulikov et al

1. Wiktor-Mach

2. Spaaij

3. Schulenkorf

4. Bailey et al

5. Green et al

6. Taylor et al

7. Naumenko

جسمی و روانی دانش‌آموزان، کاهش تعارضات اجتماعی، تقویت تعلق ملی، کشف و پرورش استعدادها و ورزشی و ارتقای کیفیت آموزش. همچنین، این توسعه می‌تواند با اهداف توسعه پایدار، به‌ویژه در حوزه آموزش با کیفیت، برابری جنسیتی، و مشارکت اجتماعی همسو باشد (سازمان بهداشت جهانی، ۲۰۲۱؛ یونسکو، ۲۰۲۰). از منظر کاربردی، توسعه فرهنگی در ورزش می‌تواند به ایجاد فرصت‌های شغلی، جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی، و ارتقای جایگاه بین‌المللی کشور نیز کمک کند (الشیخ و همکاران، ۲۰۲۵؛ ال دبت و همکاران، ۲۰۲۵).

با وجود جایگاه مهم ورزش دانش‌آموزی در انتقال ارزش‌های فرهنگی، تقویت هویت اجتماعی و ارتقای سلامت نسل جوان، شواهد میدانی و مطالعات پیشین نشان می‌دهد که در استان ناصریه عراق، توسعه فرهنگی ورزش در مدارس با چالش‌های ساختاری، نهادی و اجتماعی متعددی مواجه بوده است. استان ناصریه، واقع در جنوب عراق و مرکز استان ذی‌قار، به دلیل پیشینه تاریخی غنی، تنوع قومی و مذهبی، و در عین حال پیامدهای سال‌ها ناآرامی سیاسی، محدودیت‌های اقتصادی و ضعف زیرساخت‌های آموزشی و ورزشی، با شرایط پیچیده در حوزه تربیت‌بدنی دانش‌آموزی روبه‌رو بوده است. در این منطقه، برنامه‌های ورزش مدرسه‌ای اغلب به صورت پراکنده، غیرمنسجم و بدون پیوند عمیق با زمینه‌های فرهنگی محلی اجرا شده‌اند که این امر به کاهش مشارکت دانش‌آموزان، به‌ویژه دختران، تضعیف کارکردهای تربیتی ورزش و ناتوانی در تحقق اهداف فرهنگی منجر شده است.

چالش‌هایی نظیر کمبود امکانات ورزشی، ضعف حمایت نهادی، نابرابری‌های جنسیتی، نگرش‌های محافظه‌کارانه خانوادگی، و فقدان الگوهای بومی توسعه فرهنگی، مانع از بهره‌برداری مؤثر از ظرفیت‌های ورزش در نظام آموزشی این استان شده‌اند. در چنین بستری، نبود یک مدل بومی و مبتنی بر واقعیت‌های فرهنگی و اجتماعی استان ناصریه، به‌عنوان یک خلأ اساسی در سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی ورزش دانش‌آموزی مطرح بوده و ضرورت انجام پژوهشی نظام‌مند

همکاران^۱، ۲۰۲۴؛ ایشک‌گوز و همکاران^۲، ۲۰۲۵). برای مثال مشارکت دختران به دلیل هنجارهای محافظه‌کارانه، کمبود امکانات، و فشارهای خانوادگی، با محدودیت‌های جدی مواجه است (شیب و همکاران^۳، ۲۰۲۳؛ اسماعیل و همکاران^۴، ۲۰۲۵؛ کیانی و همکاران، ۲۰۱۹)، یا نتایج نشان داد که چالش‌ها و تنگناهای مختلفی جهت آموزش تربیت بدنی به سبک دیجیتال (در دوران کرونا)، وجود دارد که لزوم توجه بیش از پیش مدیران حاضر در وزارتخانه آموزش و پرورش به آموزش درس تربیت بدنی و به‌طور خاص به آموزش دیجیتال آن را نمایان می‌کند (سالاری و همکاران، ۱۴۰۲).

در کشور عراق، با توجه به تاریخ غنی، تنوع قومی و مذهبی و ساختارهای فرهنگی اشاعه‌شونده، ورزش می‌تواند نقشی راهبردی در تقویت همبستگی اجتماعی، ترویج ارزش‌های مشترک، و ارتقای هویت ملی ایفا کند. به‌ویژه در حوزه آموزش و پرورش، ورزش دانش‌آموزی به‌عنوان بستری برای پرورش جسمی، روانی و اجتماعی نسل جوان، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. با وجود ظرفیت‌های فرهنگی غنی، برنامه‌های ورزشی مدارس اغلب به صورت پراکنده و بدون برنامه‌ریزی فرهنگی عمیق اجرا می‌شوند، که این امر منجر به کاهش انگیزه دانش‌آموزان و عدم دستیابی به اهداف فرهنگی می‌گردد. همچنین مشکلات فرهنگی مانند مسائل جنسیتی، قومی و مذهبی در ورزش دانش‌آموزی عراق برجسته است؛ برای نمونه، مشارکت محدود دختران به دلیل هنجارهای محافظه‌کارانه در مورد ظاهر عمومی و اختلاط جنسیتی، کمبود امکانات برای دختران (مانند سالن‌های ورزشی، سرویس بهداشتی و لباس مناسب)، و فشار خانواده بر تمرکز بر کارهای خانه یا مدرسه، فرصت‌ها را محدود می‌کند (شباب و همکاران، ۲۰۲۳؛ رباب، ۲۰۲۳).

نادیده گرفتن مشارکت دختران یا گروه‌های خاص، فرصت کشف استعدادها را از دست می‌دهد و مطالعه این مسائل محیطی عادلانه‌تر برای آموزش فراهم می‌سازد. در چنین بستری، توسعه فرهنگی ورزش دانش‌آموزی می‌تواند به تحقق اهداف متعددی کمک کند؛ از جمله ارتقای سلامت

1. Al-Zubaidi
2. Işıkğöz et al
3. Shabu
4. Ismael

نمونه‌گیری تا دستیابی به اشباع نظری ادامه یافت. بنابراین، تعداد نمونه از پیش تعیین نشد و افراد برای انجام مصاحبه و کسب اطلاعات لازم در ارتباط با موضوع موردنظر، به روش نمونه‌گیری هدفمند و گلوله برفی انتخاب شدند. روند انتخاب افراد تا زمانی ادامه یافت که داده‌های جدید، محتوای تازه‌ای به مفاهیم موجود اضافه نمی‌کردند.

در این پژوهش، داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته با معلمان، کارشناسان و مدیران فعال در حوزه ورزش دانش‌آموزی استان ناصریه عراق گردآوری شد. انتخاب شرکت‌کنندگان با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند و گلوله برفی انجام گرفت، به گونه‌ای که افراد مطلع و دارای تجربه مرتبط با موضوع پژوهش شناسایی و مصاحبه شدند. مصاحبه‌ها بر اساس راهنمای سؤالات پژوهش طراحی شدند که شامل پرسش‌هایی باز و عمیق پیرامون عوامل، موانع، راهکارها، نقش معلمان، خانواده، نهادهای دولتی، منابع مالی، مشارکت دانش‌آموزان و سیاست‌گذاری‌های مرتبط با توسعه فرهنگی ورزش در مدارس بود. ساختار سؤالات به گونه‌ای تنظیم شده بود که پاسخ‌دهندگان امکان ارائه تجربیات شخصی و تحلیل‌های فردی خود را در بستر واقعی داشته باشند. مصاحبه‌ها ضبط و سپس به صورت کامل پیاده‌سازی شدند. تحلیل داده‌ها هم‌زمان با گردآوری آن‌ها آغاز گردید و بر اساس رویکرد گلیزر، فرایند تحلیل به صورت چرخه‌ای و تکرارشونده میان داده‌ها، مفاهیم، مقوله‌ها و یادداشت‌های نظری انجام شد. در مجموع، با تکیه بر شیوه تحلیل اکتشافی و داده‌بنیاد، داده‌های خام به مجموعه‌ای از مفاهیم و مقوله‌های نظری تبدیل شدند که در ادامه فصل، طی مراحل کدگذاری باز، محوری و انتخابی ارائه شدند.

ابزار پژوهش شامل دو بخش مطالعه کتابخانه‌ای و مصاحبه بود. در ابتدا، برای بررسی وضعیت موجود، کلیه اسناد و مدارک مربوط به موضوع پژوهش از طریق مطالعات کتابخانه‌ای بررسی شدند. از روش‌ها و شیوه‌هایی مانند بررسی اسناد و مدارک (سندکاوی)، تحلیل تحقیقات انجام‌شده، تولید اطلاعات و توصیف وضعیت استفاده شد. سپس، پس از استخراج فهرست اولیه شاخص‌ها، از مصاحبه اکتشافی برای تکمیل و تدوین چارچوب استفاده گردید. در انجام مطالعات کیفی، تفسیر موضوع مورد مطالعه صورت گرفت. هم‌زمان با گردآوری داده‌ها، فرایند تحلیل آن‌ها طی

برای شناسایی مؤلفه‌ها و چالش‌های توسعه فرهنگی ورزش در این منطقه را برجسته ساخته است.

با توجه به خلأ پژوهشی در زمینه توسعه فرهنگی ورزش دانش‌آموزی به‌ویژه در سطح استانی، پژوهش حاضر با هدف شناسایی و اولویت‌بندی مؤلفه‌های فرهنگی مؤثر در استان ناصریه، تلاش دارد تا مدلی بومی برای توسعه فرهنگی ورزش در مدارس ارائه دهد و زمینه‌ساز سیاست‌گذاری‌های واقع‌گرایانه و پایدار در حوزه آموزش و تربیت بدنی باشد. این مدل می‌تواند به مدیران آموزشی، سیاست‌گذاران فرهنگی، و فعالان حوزه ورزش کمک کند تا با درک دقیق‌تر از زمینه‌های فرهنگی، برنامه‌ریزی‌های مؤثرتری برای توسعه ورزش دانش‌آموزی انجام دهند و از ظرفیت‌های فرهنگی ورزش در جهت ارتقای سلامت، آموزش و انسجام اجتماعی بهره‌برداری کنند.

روش‌شناسی پژوهش

این تحقیق از نوع تحقیقات کیفی بود. در روش کیفی، رویکرد تحقیق به صورت مطالعه کیفی اکتشافی نظام‌مند بر مبنای نظریه داده‌بنیاد با رویکرد گلیزر اتخاذ شد. در تحقیقات کیفی، اغلب با سؤالات باز سروکار بود و نتیجه‌گیری نهایی بر اساس یافته‌های به دست آمده انجام گرفت. استفاده از این روش امکان می‌داد تا از میان حجم انبوهی از داده‌ها، به شکلی سیستماتیک وجوه اشتراک استخراج شود و براساس آن، تئوری‌پردازی در حوزه پژوهشی انجام گیرد. این استراتژی از رویکردی استقرایی بهره می‌گرفت؛ به این معنا که روند شکل‌گیری تئوری از جزء به کل حرکت می‌کرد. هدف عمده این روش، تبیین یک پدیده از طریق مشخص کردن عناصر کلیدی آن پدیده و سپس طبقه‌بندی روابط این عناصر درون بستر و فرایند آن پدیده بود. تولید و خلق مفاهیم، مقوله‌ها و قضایا نیز فرایندی چرخه‌ای و تکراری داشت. در این روش، سؤالات پژوهش به‌جای آنکه به شکل فرضیه‌های خاص مطرح شوند، به صورت باز و کلی طرح شدند و تئوری حاصل، تبیین‌گر پدیده مورد بررسی بود. جامعه آماری این پژوهش شامل مدیران، کارشناسان و معلمان ورزش استان ناصریه عراق بود. نمونه‌های آماری بر اساس روش نمونه‌گیری هدفمند و در دسترس انتخاب شدند. این افراد پس از شناسایی، مورد مصاحبه قرار گرفتند و فرایند

علاوه بر این، در رویکرد گلیزری، به یادداشت‌نگاری و نگارش نظریه توجه شد. یادداشت‌ها شامل گزارش‌های نظریه‌پردازانه درباره کدها و روابط میان آن‌ها بودند که در جریان کدگذاری شکل گرفتند. این یادداشت‌ها به عنوان مرحله‌ای میانی میان گردآوری داده‌ها و تدوین نظریه نهایی عمل کردند. در ادامه، یادداشت‌ها دسته‌بندی شدند و روابط میان آن‌ها شناسایی گردید که این فرایند به کدگذاری نظری منجر شد. کدهای نظری، مفاهیم استخراج‌شده را به یکدیگر پیوند دادند و چگونگی ارتباط میان آن‌ها را در قالب یک نظریه منسجم تبیین کردند.

در نهایت، با ارتباط یافتن مقوله‌ها با متغیر محوری، محصول نظریه داده‌بنیاد شکل گرفت. همچنین، محتوای کلیه مصاحبه‌ها پیاده‌سازی و سپس کدگذاری باز آن‌ها انجام شد. تحلیل داده‌ها تا مرحله اشباع نظری ادامه یافت و به تولید مدلی نظری منتهی گردید که در این مقاله ارائه شد. در طول فرایند تحلیل نیز از یادداشت‌نگاری و مقایسه مستمر داده‌ها برای تضمین انسجام نظری و اعتبار تحلیل استفاده شد.

یافته‌ها

سه مرحله کدگذاری آغاز شد. پس از استخراج کدها، آن‌ها طبقه‌بندی شدند؛ مقایسه مداوم، تفاوت‌ها و تشابهات میان کدها را آشکار ساخت؛ طبقات جدا یا ادغام شدند تا نظریه در روند این فرایند شکل گیرد. منابع و متون موجود نیز در روند تکمیل تئوری مورد استفاده قرار گرفتند. گردآوری داده‌ها تا زمانی ادامه یافت که ادامه کار، محتوای تازه‌ای به دانسته‌های موجود اضافه نمی‌کرد و با رسیدن به حد اشباع نظری، مصاحبه‌ها متوقف شدند.

روش تحقیق مورد استفاده در این پژوهش، مطالعه کیفی اکتشافی نظام‌مند بر مبنای نظریه داده‌بنیاد با رویکرد گلیزر بود. در این روش، داده‌ها بدون پیش‌فرض یا چارچوب نظری مشخص مورد بررسی قرار گرفتند و با رویکردی استقرایی، مفاهیم، روابط و در نهایت نظریه استخراج شد. در این راستا، از طریق تحلیل دقیق و سیستماتیک مصاحبه‌ها، نظریه‌ای برخاسته از واقعیت‌های موجود در زمینه توسعه فرهنگی ورزش دانش‌آموزی تولید شد. تحلیل داده‌ها طی سه مرحله اصلی انجام گرفت: استخراج مفاهیم اولیه و برچسب‌گذاری بر اساس شباهت‌ها و تفاوت‌ها؛ سازمان‌دهی مفاهیم در قالب مقوله‌های محوری و شناسایی مقوله مرکزی و تدوین نظریه نهایی از طریق تلفیق مفاهیم در یک ساختار منسجم.

جدول ۱. مشخصات شرکت‌کنندگان در پژوهش

سمت	تحصیلات	جنسیت	سن
رئیس اداره ورزش مدارس	لیسانس	مرد	۵۱
سرپرست مدرسه ابتدایی	کارشناسی ارشد	زن	۵۵
مسئول ورزش بانوان	لیسانس	زن	۶۱
معاون اداره ورزش	کارشناسی ارشد	مرد	۶۳
استاد دانشگاه العین	دکتری	مرد	۴۱
ارزیاب داوران لیگ عراق	دکتری	مرد	۳۹
رئیس مسابقات دو و میدانی	لیسانس	مرد	۴۸
نایب‌رئیس کمیته المپیک	لیسانس	مرد	۶۲
مدیر مدرسه راهنمایی	دکتری	مرد	۴۶
مدیر دبیرستان دخترانه	لیسانس	زن	۵۷
مسئول پیشاهنگی مدارس	کارشناسی ارشد	زن	۳۷
مربی تیم ملی بانوان	کارشناسی ارشد	زن	۴۳
داور در لیگ فوتبال عراق	لیسانس	مرد	۳۵
رئیس اداره مواد روان‌گردان	دکتری	مرد	۴۰
مربی تناسبات‌انداز	دکتری	مرد	۴۴

جدول ۲. روایت یافته‌ها براساس سؤالات پژوهش

سؤال	تحلیل روایت‌ها	نمونه روایت
عوامل مؤثر بر توسعه فرهنگی در ورزش دانش‌آموزی کدامند؟	کم‌تجربگی معلمان و ضعف روش‌های تدریس به‌عنوان موانع اصلی شناسایی شد. نبود آموزش کافی، سمینارهای فرهنگی و مشارکت خانواده تکرار گردید. نگرش جامعه و سلامت روانی نیز تقویت‌کننده/تضعیف‌کننده بودند.	ضعف روش تدریس باعث عدم تأثیر فرهنگی می‌شود / عوامل اجتماعی مانند نگرش خانواده‌ها نقش کلیدی در تضعیف یا تقویت فرهنگ ورزش دارد/ سلامت روانی دانش‌آموز بدون حمایت سازمانی بهبود نمی‌یابد
نقش توسعه آموزشی و اطلاعات در رشد فرهنگی در ورزش دانش‌آموزی چیست؟	توسعه آموزشی نقش محوری در افزایش آگاهی، فهم فرهنگی و ادغام علوم مدرن داشت. آموزش تخصصی و ضمن خدمت معلمان کلیدی بود	آموزش معلمان هویت فرهنگی را تقویت می‌کند / علوم مدرن ورزشی باید با فرهنگ محلی ادغام شود تا رشد واقعی رخ دهد/ توسعه اطلاعات دانش‌آموزان را به سمت درک عمیق‌تر فرهنگ ورزش هدایت می‌کند
اهداف اصلی توسعه فرهنگ ورزش در مدارس چیست؟	ارتقای سلامت جسمی-روانی، پرورش ارزش‌های اجتماعی، شناسایی استعداد و افزایش حس تعلق اصلی بودند	ورزش نسلی منضبط می‌سازد / هدف اصلی پیشگیری از بیماری‌ها و تقویت همکاری اجتماعی است/ شناسایی استعدادها به تقویت هویت ملی کمک می‌کند
چگونه می‌توان مشارکت ورزشی در بین دانش‌آموزان را ارتقا داد؟	فضای انگیزشی، تشویق مثبت، رقابت سالم، برنامه سالانه و حمایت مدیران/ معلمان پیشنهاد شد.	فضای انگیزشی مدرسه کلیدی برای افزایش مشارکت است/ حمایت مدیران از برنامه‌های سالانه رقابت را سالم نگه می‌دارد/ تشویق مثبت دانش‌آموزان را به فعالیت ترغیب می‌کند
چه برنامه‌های ورزشی را می‌توان در مدارس اجرا کرد؟	مسابقات، کلاس‌های تابستانی، برنامه‌های متناسب‌سازی شده و ترکیب آموزش با سرگرمی برجسته بودند.	مسابقات درون‌مدرسه‌ای هیجان ایجاد می‌کند/ تابستانی برای حفظ آمادگی جسمانی ضروری است/ ترکیب آموزش با سرگرمی مشارکت را افزایش می‌دهد
چگونه می‌توان معلمان و مربیان را برای ترویج فرهنگ ورزش تربیت کرد؟	دوره‌های آموزشی، الگوهای نوین، کادر متخصص و آموزش ارزش‌های فرهنگی ضروری است.	دوره‌های آموزشی معلمان را با الگوهای نوین آشنا می‌کند/ کادر متخصص ارزش‌های فرهنگی را بهتر منتقل می‌کند/ آموزش ارزش‌ها باید مستمر باشد
برای تشویق دانش‌آموزان به شرکت در فعالیت‌های ورزشی از چه روش‌هایی می‌توان استفاده کرد؟	جوایز، تشویق رسمی، معرفی برترها، الگوسازی و حمایت عاطفی مؤثرند.	جوایز انگیزه دانش‌آموزان را افزایش می‌دهد/ معرفی برترها الگوسازی می‌کند/ حمایت عاطفی خانواده و مدرسه کلیدی است
چگونه می‌توان همکاری بین مدارس و سازمان‌های ورزشی محلی را افزایش داد؟	تفاهم‌نامه‌ها، برنامه‌های مشترک، کمیته‌های هماهنگ‌کننده و مشارکت مدیران کلیدی است.	تفاهم‌نامه‌ها همکاری را رسمی می‌کند/ کمیته‌های هماهنگ‌کننده مشکلات را حل می‌کند/ مشارکت مدیران پایداری ایجاد می‌کند
برای حمایت از توسعه فرهنگ ورزش در مدارس چه منابع مالی و انسانی می‌توان تأمین کرد؟	اختصاص بودجه، تجهیز مدارس، جلب اولیا و نیروی متخصص پیشنهاد شد.	بودجه دولتی تجهیز مدارس را ممکن می‌کند/ جلب اولیا حمایت انسانی را افزایش می‌دهد/ نیروی متخصص کلیدی برای توسعه است
چگونه می‌توان برنامه‌های فرهنگ ورزش در مدارس را ارزیابی و بهبود بخشید؟	ارزیابی نتایج، تحلیل مشارکت، بازخوردگیری و پایش مستمر لازم است.	ارزیابی نتایج اتربخشی را نشان می‌دهد/ بازخوردگیری از دانش‌آموزان بهبود ایجاد می‌کند/ پایش مستمر پایداری را تضمین می‌کند
چگونه برنامه‌های ورزشی متنوع ایجاد کنیم؟	شناخت علایق، طراحی متنوع، متخصصان و به‌روزرسانی محتوا ضروری است.	شناخت علایق دانش‌آموزان تنوع را افزایش می‌دهد/ به‌روزرسانی محتوا با متخصصان ضروری است/ طراحی متنوع جذب را بیشتر می‌کند
چگونه می‌توان مشارکت ورزشی دانش‌آموزان را ارتقا داد؟	محیط دلگرم‌کننده، حمایت پیوسته و ترکیب آموزشی-تفریحی کلید است.	محیط دلگرم‌کننده مشارکت را پایدار می‌کند/ حمایت پیوسته خانواده کمک می‌کند/ ترکیب آموزشی-تفریحی جذابیت ایجاد می‌کند
چگونه می‌توان همکاری بین مدارس، اداره آموزش و پرورش و اداره فعالیت‌های ورزشی را افزایش داد؟	جلسات هماهنگی، اهداف مشترک و رویدادهای مشترک پیشنهاد گردید.	جلسات هماهنگی مشکلات را حل می‌کند/ اهداف مشترک همکاری را تقویت می‌کند/ رویدادهای مشترک پایداری ایجاد می‌کند
اگر نظر خاص دیگری غیر از موارد بالا در مورد توسعه فرهنگی دارید، بیان کنید.	تدوین برنامه راهبردی، آموزش ارزش‌های ورزشی و مکمل آموزشی تأکید شد.	برنامه راهبردی توسعه را پایدار می‌کند/ آموزش ارزش‌ها فرهنگ را نهادینه می‌کند/ ورزش به‌عنوان مکمل آموزشی عمل می‌کند

این جدول، روایت خلاصه‌شده یافته‌های کیفی بر اساس ۱۴ سؤال پژوهش را ارائه می‌دهد. ستون اول سؤالات مصاحبه را فهرست می‌کند، ستون دوم تحلیل روایی کلیدی از پاسخ‌های ۲۵ مشارکت‌کننده (با تمرکز بر تکرار و اهمیت معنایی) را نشان می‌دهد، و ستون سوم نمونه نقل‌قول‌های مستقیم (با حفظ ناشناس بودن) را برای افزایش اعتبار و شفافیت کیفی آورده است. روایت‌ها مستقیماً از کدگذاری باز رویکرد گلیزر (۱۹۹۲)، استخراج شده و پایه‌ای برای کدگذاری محوری و انتخابی (جداول بعدی) فراهم می‌کنند.

جدول ۳. کدگذاری باز مصاحبه‌ها

سؤال	کدهای باز استخراج شده
عوامل مؤثر بر توسعه فرهنگی در ورزش دانش‌آموزی کدامند؟	کم‌تجربگی معلمان (۳۲ درصد)، ضعف روش‌های تدریس (۲۸ درصد)، نبود آموزش کافی (۲۵ درصد)، نبود سمینار فرهنگی (۲۰ درصد)، عدم مشارکت خانواده (۱۸ درصد)، عوامل اجتماعی-روانی-سازمانی (۱۵ درصد)
نقش توسعه آموزشی - توسعه فرهنگ اقتصادی در رشد فرهنگی در ورزش دانش‌آموزی چیست؟	افزایش آگاهی (۳۵ درصد)، توسعه فهم فرهنگی (۳۰ درصد)، علوم مدرن ورزشی (۲۵ درصد)، آموزش تخصصی (۲۲ درصد)، آموزش ضمن خدمت معلمان (۲۰ درصد)
اهداف اصلی توسعه فرهنگ ورزش در مدارس چیست؟	ارتقای سلامت جسمی-روانی (۳۸ درصد)، پرورش ارزش‌های اجتماعی (۳۰ درصد)، شناسایی استعداد (۲۵ درصد)، افزایش حس تعلق به ورزش (۱۸ درصد)
چگونه می‌توان مشارکت ورزشی در بین دانش‌آموزان را ارتقا داد؟	فضای انگیزشی در مدرسه (۳۳ درصد)، تشویق مثبت (۲۸ درصد)، رقابت سالم (۲۵ درصد)، ایجاد برنامه سالانه (۲۰ درصد)، حمایت مدیران و معلمان (۱۸ درصد)
چه برنامه‌های ورزشی را می‌توان در مدارس اجرا کرد؟	برگزاری مسابقات (۳۵ درصد)، کلاس‌های تابستانی (۳۰ درصد)، برنامه‌های متناسب‌سازی شده برای سطوح مختلف (۲۵ درصد)، ترکیب آموزش با سرگرمی (۲۰ درصد)
چگونه می‌توان معلمان و مربیان را برای ترویج فرهنگ ورزش تربیت کرد؟	دوره‌های آموزشی (۳۲ درصد)، آشنایی با الگوهای نوین (۲۸ درصد)، استفاده از کادرهای متخصص (۲۵ درصد)، آموزش ارزش‌های فرهنگی (۲۰ درصد)
برای تشویق دانش‌آموزان به شرکت در فعالیتهای ورزشی از چه روش‌هایی می‌توان استفاده کرد؟	جوایز (۳۰ درصد)، تشویق رسمی (۲۸ درصد)، معرفی دانش‌آموزان برتر (۲۵ درصد)، الگوسازی (۲۲ درصد)، حمایت عاطفی (۱۸ درصد)
چگونه می‌توان همکاری بین مدارس و سازمان‌های ورزشی محلی را افزایش داد؟	تفاهم‌نامه‌ها (۳۵ درصد)، برنامه‌های مشترک (۳۰ درصد)، کمیته‌های هماهنگ‌کننده (۲۵ درصد)، مشارکت مدیران و معلمان (۲۰ درصد)
برای حمایت از توسعه فرهنگ ورزش در مدارس چه منابع مالی و انسانی می‌توان تأمین کرد؟	اختصاص بودجه (۳۸ درصد)، تجهیز مدارس (۳۰ درصد)، جلب مشارکت اولیا (۲۵ درصد)، تأمین نیروی انسانی متخصص (۲۰ درصد)
چگونه می‌توان برنامه‌های فرهنگ ورزش در مدارس را ارزیابی و بهبود بخشید؟	ارزیابی نتایج (۳۲ درصد)، تحلیل مشارکت (۲۸ درصد)، بازخوردگیری از معلمان و دانش‌آموزان (۲۵ درصد)، پایش مستمر (۲۰ درصد)
چگونه برنامه‌های ورزشی متنوع ایجاد کنیم؟	شناخت علایق دانش‌آموزان (۳۵ درصد)، طراحی برنامه‌های متنوع (۳۰ درصد)، بهره‌گیری از متخصصان (۲۵ درصد)، به‌روزرسانی محتوا (۱۸ درصد)
چگونه می‌توان مشارکت ورزشی دانش‌آموزان را ارتقا داد؟	ایجاد محیط دلگرم‌کننده (۳۳ درصد)، حمایت پیوسته (۲۸ درصد)، ترکیب با برنامه‌های آموزشی و تفریحی (۲۵ درصد)
چگونه می‌توان همکاری بین مدارس اداره آموزش و پرورش ناصریه و اداره فعالیت‌های ورزشی را افزایش داد؟	جلسات هماهنگی (۳۲ درصد)، تدوین اهداف مشترک (۳۰ درصد)، برگزاری کارگاه‌ها و رویدادهای مشترک (۲۵ درصد)
اگر نظر خاص دیگری غیر از موارد بالا در مورد توسعه فرهنگی دارید، بیان کنید.	تدوین برنامه راهبردی (۳۵ درصد)، آموزش ارزش‌های ورزشی (۳۰ درصد)، استفاده از ورزش به‌عنوان مکمل آموزشی (۲۵ درصد)

داده‌ها انتخاب گردیدند. برای هر سؤال پژوهش، چهار تا شش کد اصلی با بالاترین فراوانی نسبی (محاسبه شده از ۲۵ مصاحبه) ارائه شده است. درصد‌های فراوانی نسبی، شدت تکرار هر کد در کل پاسخ‌ها را نشان می‌دهد و به‌عنوان شاخصی برای اولویت‌بندی مفاهیم در مراحل بعدی کدگذاری محوری و انتخابی به کار گرفته شد. این

این جدول، خروجی مرحله کدگذاری باز در رویکرد نظریه داده‌بنیاد گلیزر (۱۹۹۲)، را نشان می‌دهد. در این مرحله، متن مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته خط به خط بررسی و به مفاهیم اولیه (کدهای باز) شکسته شد. کدهای باز مستقیماً از زبان مشارکت‌کنندگان استخراج شده و بدون اعمال پیش‌فرض نظری، تنها بر اساس تکرار و اهمیت معنایی در

تحمیل نظریات از پیش موجود، به دسته‌بندی مفاهیم می‌پردازد.

در این بخش، با استفاده از کدهای به‌دست‌آمده در مرحله کدگذاری باز، مفاهیم مشابه و مرتبط در قالب مقوله‌های محوری دسته‌بندی شده‌اند. هر مقوله محوری نمایانگر خوشه‌ای از مفاهیم هم‌معنا است که در تحلیل کیفی پژوهش، نقشی ساختاری در تبیین پدیده توسعه فرهنگ ورزش در مدارس ایفا می‌کنند.

جدول پایه‌ای برای گروه‌بندی مفاهیم به مقوله‌های محوری (جدول سه)، فراهم می‌کند.

مرحله دوم کدگذاری محوری: پس از مرحله کدگذاری باز، در این بخش، مفاهیم و کدهای استخراج‌شده با یکدیگر مقایسه و گروه‌بندی می‌شوند تا مقوله‌های محوری (محورهای مفهومی) از دل آن‌ها استخراج شود. فرایند کدگذاری محوری بر اساس رویکرد استقرایی گلنزر، به صورت طبیعی از داده‌ها شکل گرفته و پژوهشگر بدون

جدول ۴. مقوله‌های محوری استخراج شده

مفاهیم و کدهای مرتبط	مقوله محوری
کم‌تجربگی معلمان، نبود آموزش کافی، ضعف روش‌های تدریس، فقدان سمینارهای فرهنگی، نبود آموزش ضمن خدمت	ضعف زیرساخت آموزشی و فرهنگی
تشویق، جوایز، الگوسازی، فضای دلگرم‌کننده، رقابت سالم، حمایت مدیران	عوامل انگیزشی درون‌مدرسه‌ای
تفاهم‌نامه‌ها، جلسات مشترک، حمایت اداره آموزش و پرورش، ارتباط با نهادهای ورزشی	مشارکت سازمانی و نهادی
تخصیص بودجه، تجهیزات ورزشی، نیروی متخصص، حمایت والدین	منابع انسانی و مالی
مسابقات، برنامه‌های تابستانی، توجه به علایق دانش‌آموزان، طراحی برنامه‌های متنوع	تنوع برنامه‌های ورزشی
سنجش عملکرد، بازخوردگیری، پایش، ارزیابی نتایج فعالیت‌های ورزشی	ارزیابی و بهبود مستمر

کدگذاری انتخابی: در مرحله کدگذاری انتخابی، پژوهشگر از میان مقوله‌های محوری استخراج‌شده، یک مقوله مرکزی را شناسایی می‌کند که سایر مقولات به‌نوعی به آن وابسته‌اند یا در تبیین آن نقش دارند. این مقوله مرکزی، بنیان نظریه نهایی پژوهش را شکل می‌دهد. در این پژوهش، تحلیل داده‌ها نشان داد که مقوله‌های استخراج‌شده در نهایت حول یک مفهوم کلیدی «توسعه یکپارچه فرهنگ ورزش دانش‌آموزی در بستر آموزش، انگیزش و مشارکت نهادی» گرد آمده‌اند.

این جدول، نتیجه مرحله کدگذاری محوری در چارچوب رویکرد نظریه داده‌بنیاد گلنزر (۱۹۹۲)، است. در این مرحله، کدهای باز استخراج‌شده از مصاحبه‌ها (جدول دو)، با یکدیگر مقایسه، گروه‌بندی و به مقوله‌های محوری تبدیل شدند. هر مقوله محوری، خوشه‌ای از مفاهیم هم‌معنا و مرتبط را نشان می‌دهد که نقش ساختاری در تبیین پدیده «توسعه فرهنگی ورزش دانش‌آموزی» ایفا می‌کند. انتخاب این مقوله‌ها صرفاً استقرایی و مبتنی بر داده‌های میدانی بوده و بدون تحمیل چارچوب نظری از پیش تعیین‌شده انجام شده است. این مقوله‌ها در ادامه به‌عنوان پشتیبان‌های مقوله مرکزی عمل کرده و در الگوی پارادایمی (شرایط علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها) به کار گرفته شدند.

جدول ۵. مقوله‌های پشتیبان و ارتباط آن‌ها با مقوله مرکزی

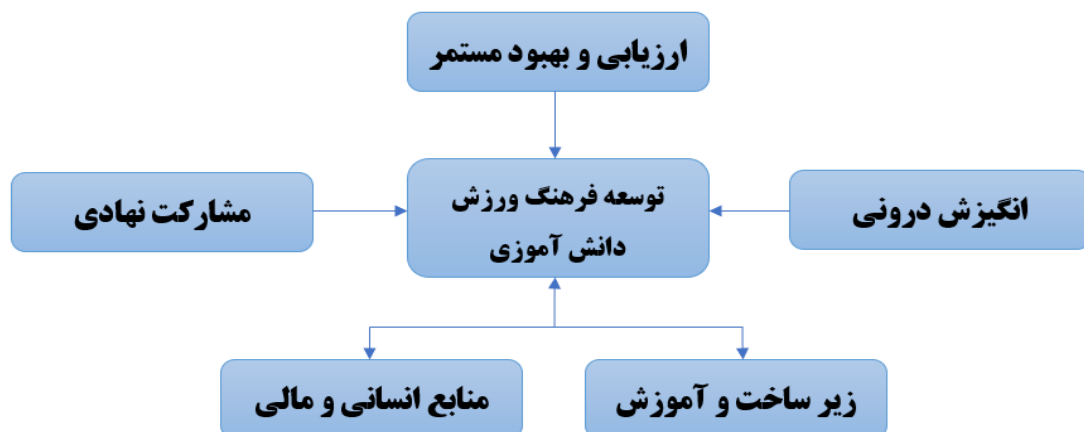
مقوله محوری	نقش در تبیین مقوله مرکزی
ضعف زیرساخت آموزشی و فرهنگی	مانع توسعه فرهنگی - نیازمند بازسازی
عوامل انگیزشی درون‌مدرسه‌ای	تقویت‌کننده مشارکت و تعلق به ورزش
مشارکت سازمانی و نهادی	عامل تسهیلگر توسعه پایدار فرهنگی
منابع انسانی و مالی	زیرساخت لازم برای اجرای برنامه‌ها
تنوع برنامه‌های ورزشی	عامل جذب و حفظ مشارکت دانش‌آموزان
ارزیابی و بهبود مستمر	شرط پایداری و اثربخشی در توسعه فرهنگی

مربوط می‌شوند یا آن را تقویت می‌کنند. مقوله مرکزی پژوهش «توسعه یکپارچه فرهنگ ورزش دانش‌آموزی» شناسایی شد. این مقوله بازتاب‌دهنده ضرورت هماهنگی میان آموزش، انگیزش، مشارکت نهادی، منابع و ارزیابی مستمر برای نهادینه‌سازی فرهنگ ورزش در مدارس است.

در نهایت بر اساس تحلیل‌های انجام شده، نظریه نهایی پژوهش در قالب یک جمله مفهومی بیان می‌شود: «توسعه فرهنگ ورزش در مدارس ناصریه، فرآیندی چندوجهی و پویاست که از طریق تعامل مؤثر میان عوامل آموزشی، زیرساختی، انگیزشی، نهادی و منابع انسانی و مالی شکل می‌گیرد و در سایه آن، مشارکت دانش‌آموزان/افزایش یافته و سلامت جسمی، روانی و فرهنگی آن‌ها ارتقا می‌یابد».

این نظریه، محصول مستقیم داده‌های میدانی، تحلیل‌های استقرایی، و مقوله‌بندی‌های صورت گرفته در چارچوب نظریه داده‌بنیاد با رویکرد گلیزر است. مدل نظری بر اساس کدگذاری انتخابی ترسیم شده است (شکل یک در پیوست). این مدل بومی، با تمرکز بر فرهنگ محلی ناصریه و مبنای پیشنهادی عملی بحث و نتیجه‌گیری خواهد بود.

این جدول، نقش مقوله‌های محوری استخراج شده در مرحله کدگذاری محوری (جدول سه)، را به‌عنوان پشتیبان‌های مقوله مرکزی «توسعه یکپارچه فرهنگ ورزش دانش‌آموزی» تبیین می‌کند. هر مقوله پشتیبان، جایگاه عملکردی خود را در تقویت یا مدیریت پدیده مرکزی نشان می‌دهد: برخی به‌عنوان موانع (نیازمند بازسازی)، برخی به‌عنوان تقویت‌کننده‌ها (مشارکت و تعلق)، تسهیلگرها (توسعه پایدار)، زیرساخت‌ها (اجرای برنامه‌ها)، جذب‌کننده‌ها (حفظ مشارکت) و شرط پایداری (اثربخشی) عمل می‌کنند. این روابط، حاصل تحلیل استقرایی الگوی پارادایمی بوده و نشان‌دهنده تعامل پویا میان مقوله‌هاست؛ به‌گونه‌ای که جبران ضعف زیرساخت‌ها از طریق راهبردهای انگیزشی، نهادی، منابع، تنوع و ارزیابی، به توسعه پایدار فرهنگی منجر می‌شود. این جدول، پلی میان کدگذاری محوری و انتخابی است و مبنای ترسیم مدل نظری (شکل یک)، را فراهم می‌کند. در این مرحله از تحلیل، با مرور و تلفیق مقوله‌های محوری استخراج‌شده از کدگذاری محوری، یک مقوله مرکزی به‌عنوان ستون فقرات نظریه پژوهش شناسایی گردید. این مقوله نمایانگر مفهوم غالب و فراگیر در میان همه داده‌ها بوده و سایر مفاهیم و مقوله‌ها به‌گونه‌ای به آن

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش (روابط مقولات)

محوری، تمام روابط را هدایت می‌کند. شرایط علی (مشارکتی ضعیف) و انگیزش درونی (انگیزش درونی) به‌عنوان عوامل پیش‌ران، توسعه را آغاز می‌کنند. ارزیابی و بهبود مستمر در بالای مدل، نقش تنظیم‌کننده و

شکل یک مدل مفهومی نهایی پژوهش را براساس کدگذاری انتخابی در چارچوب نظریه داده‌بنیاد گلیزر (۱۹۹۲)، ترسیم می‌کند. مقوله مرکزی «توسعه فرهنگ ورزش دانش‌آموزی» در مرکز قرار گرفته و به‌عنوان پدیده

پایش عملکرد، تحلیل مشارکت و سنجش نتایج فعالیت‌ها از طریق شاخص‌های قابل سنجش مانند افزایش مشارکت، بهبود آمادگی جسمانی و رشد نگرش فرهنگی، اثربخشی و پایداری برنامه‌ها را تضمین می‌کند که محمدیگی (۲۰۲۳)، هفت بعد توسعه ورزش تربیتی شامل توسعه برنامه درس تربیت بدنی، کیفیت بخشی، ورزش قهرمانی و همگانی، ارتقای فضا و تجهیزات، سواد حرکتی، سبک زندگی سالم و توانمندسازی منابع انسانی را پیشنهاد کرد و با الگوی پارادایمی حاضر همخوانی دارد. همچنین اناری و قاسمی (۱۳۹۹)، در مقاله خود بیان کردن مصرف رسانه‌ها سبب ارتقای سطح فعالیت بدنی براساس الگوی سلامت دانش‌آموزان و توسعه سواد حرکتی می‌شود. لذا پیشنهاد می‌شود رسانه‌ها بخصوص رسانه‌های ورزشی در برنامه‌ها خود به برنامه‌های ورزشی مبتنی بر فعالیت‌های بدنی کودکان توجه ویژه‌ای داشته باشند.

در سطح زیرساختی، کمبود امکانات، نبود آموزش ضمن خدمت، و فقدان آگاه‌سازی فرهنگی، مانع انتقال مؤثر ارزش‌های ورزشی به دانش‌آموزان می‌شود. این یافته با مطالعه الزبیدی و همکاران (۲۰۲۴)، هم‌راستا است که توسعه پایدار ورزش در عراق را نیازمند اصلاحات نهادی، فرهنگی و تجهیز منابع انسانی می‌دانند. همچنین بیلی و همکاران (۲۰۱۳)، ورزش را سرمایه‌ای نادیده گرفته شده در توسعه انسانی معرفی کرده‌اند که باید در سیاست‌گذاری آموزشی مورد توجه قرار گیرد.

در سطح انگیزشی، تشویق، الگوسازی، رقابت سالم و حمایت مدیران، مشارکت دانش‌آموزان را افزایش می‌دهد. این یافته با چارچوب نظری پارک و همکاران (۲۰۲۵)، در سرمایه فرهنگی یوسو همخوانی دارد که نشان می‌دهد ورزش مدرسه‌ای می‌تواند بستری برای رشد اجتماعی و فرهنگی جوانان باشد.

مشارکت سازمانی و نهادی از طریق تفاهم‌نامه‌ها، جلسات مشترک و حمایت ادارات محلی، توسعه پایدار فرهنگی را تسهیل می‌کند. ال‌دبت و همکاران (۲۰۲۵) و الشیخی و همکاران (۲۰۲۵)، نشان دادند که ورزش می‌تواند ابزار قدرت نرم و برندینگ ملی باشد، مشروط بر آنکه ساختارهای نهادی فعال و هماهنگ باشند.

پایدارکننده را ایفا می‌کند. منابع انسانی و مالی و زیرساخت و آموزش به‌عنوان پشتیبان‌های ساختاری، از پایین به مقوله مرکزی متصل شده و اجرای عملی را تضمین می‌کنند. فلش‌های دوطرفه نشان‌دهنده تعامل پویا و متقابل میان مقوله‌هاست؛ به گونه‌ای که تقویت هر یک، توسعه فرهنگی را تسریع و پایدار می‌سازد. این مدل بومی‌شده برای ناصریه، مبنای پیشنهادی سیاستی بحث و نتیجه‌گیری است.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های این پژوهش، با استفاده از رویکرد نظریه داده‌بنیاد گلیزر (۱۹۹۲)، نشان داد که توسعه فرهنگ ورزش دانش‌آموزی در ناصریه، فرآیندی چندوجهی و پویاست که در تعامل با ساختارهای آموزشی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و جنسیتی شکل می‌گیرد. مقوله مرکزی توسعه یکپارچه فرهنگ ورزش دانش‌آموزی از شش مؤلفه کلیدی شامل ضعف زیرساخت آموزشی و فرهنگی، عوامل انگیزشی درون مدرسه‌ای، مشارکت سازمانی و نهادی، منابع انسانی و مالی، تنوع برنامه‌های ورزشی و ارزیابی و بهبود مستمر تشکیل شده است.

پژوهش حاضر این دیدگاه را گسترش داده و نشان می‌دهد که منابع نه تنها کمی، بلکه باید کیفی، هدفمند و عادلانه باشند تا عدالت فرهنگی ورزشی در مناطق محروم ناصریه محقق شود. تنوع برنامه‌های ورزشی شامل برگزاری مسابقات درون و برون مدرسه‌ای، کلاس‌های تابستانی، برنامه‌های متناسب‌سازی شده برای سطوح سنی و جنسیتی مختلف، و ترکیب آموزش با سرگرمی، جذب و حفظ مشارکت را به‌طور چشمگیری افزایش می‌دهد که الزبیدی و همکاران (۲۰۲۴)، نرخ رشد اقتصادی، جهت‌گیری سیاست داخلی، نفوذ فناوری و سبک زندگی شهروندان عراقی را کلیدی برشمرد، و قناعت و همکاران (۲۰۲۳)، محتوای به‌روز، نرم‌افزارهای آموزشی و استعدادیابی را پیشنهاد کرد؛ این پژوهش نیز با تأکید بر شناخت علایق دانش‌آموزان، خلاقیت معلمان و طراحی ساختار یافته، این دیدگاه را عملیاتی می‌سازد. ارزیابی و بهبود مستمر با بازخوردگیری از معلمان و دانش‌آموزان،

دهند، مشروط بر آنکه با زمینه‌های فرهنگی و جنسیتی تطبیق داده شوند.

در سطح بین‌المللی، پژوهش حاضر با مطالعات شولنکرف (۲۰۱۱)، در توسعه جامعه‌محور از طریق ورزش، اسپای (۲۰۰۹)، در نقش ورزش در تحرک اجتماعی جوانان محروم و ویکتور-ماخ (۲۰۱۸)، در جایگاه فرهنگ در توسعه پایدار هم‌راستا است.

تمایز کلیدی پژوهش در رویکرد کاملاً استقرایی گلگیری، تمرکز بر داده‌های میدانی ناصریه، و ارائه مدلی بومی است که از ضعف زیرساختی آغاز شده و با راهبردهای پنج‌گانه به پیامدهای مثبت شامل افزایش مشارکت، ارتقای سلامت جسمی-روانی، تقویت هویت فرهنگی، پرورش استعدادهای ملی و همبستگی اجتماعی منجر می‌شود؛ علاوه بر این، مؤلفه‌های اضافی مانند تدوین نقشه راه استراتژیک، آموزش فرهنگی والدین، توجه به ابعاد روانی نسل جدید، تأمین زیرساخت‌های واقعی برای عدالت ورزشی، و اصلاح نگرش اجتماعی از تفریحی به ارزش‌محور بودن ورزش، توسعه را از برنامه‌های مناسبتی به روند تدریجی و ساختارمند تبدیل می‌کنند. نظریه محوری تحقیق بیان می‌دارد که توسعه فرهنگ ورزش در مدارس ناصریه، فرآیندی چندوجهی و پویاست که از طریق تعامل مؤثر میان عوامل آموزشی، زیرساختی، انگیزشی، نهادی و منابع انسانی و مالی شکل می‌گیرد و در سایه آن، مشارکت دانش‌آموزان افزایش یافته و سلامت جسمی، روانی و فرهنگی آن‌ها ارتقا می‌یابد؛ این نظریه نه تنها ورزش دانش‌آموزی را به عنوان ابزار سلامت فردی، بلکه به عنوان سرمایه فرهنگی و اجتماعی برای همبستگی ملی در عراق پساجنگ موقعیت‌یابی می‌کند و نشان می‌دهد که توسعه فرهنگی پایدار، نیازمند گذار از شعار به عمل با حمایت ساختاری، آگاه‌سازی مستمر، تربیت کادر توانمند، مشارکت خانواده و جامعه و تقویت ارزش‌های اخلاقی است. برای عملیاتی‌سازی این مدل، پیشنهاد می‌شود حمایت ساختاری با آگاه‌سازی فرهنگی مستمر، تربیت کادر توانمند، مشارکت مدرسه و خانواده، و تقویت ارزش‌های ورزشی ادغام شود؛ مؤلفه‌هایی مانند توسعه آموزشی فناوریانه، اهداف چندسطحی (سلامت، استعدادیابی، سرمایه انسانی ملی)، برنامه‌ریزی جامع با

در حوزه منابع انسانی و مالی، تخصیص هدفمند بودجه، جذب نیروی متخصص و مشارکت والدین، شرط اجرایی شدن برنامه‌هاست. الماجدی و همکاران (۲۰۲۲)، در طراحی برنامه ارتقای سلامت از طریق ورزش در عراق، بر ضرورت تأمین منابع انسانی و تجهیزاتی تأکید کردند. همچنین رمضانی و همکاران (۲۰۲۳)، نقش فرهنگ عمومی در ارزشیابی برنامه‌های درسی را برجسته ساختند که در توسعه فرهنگی ورزش نیز قابل تعمیم است.

تنوع برنامه‌های ورزشی مانند مسابقات، کلاس‌های تابستانی و برنامه‌های متناسب‌سازی شده، مشارکت را افزایش می‌دهد. گرین و فیرلی (۲۰۲۵)، ورزش را عامل تغییر اجتماعی و شخصی معرفی کردند که با طراحی برنامه‌های متنوع، می‌تواند هویت فرهنگی دانش‌آموزان را تقویت کند. همچنین کوش (۲۰۲۴)، آموزش میراث فرهنگی را ابزاری برای انسجام اجتماعی در عراق معرفی کرد که با برنامه‌های ورزشی بومی قابل تلفیق است.

ارزیابی و بهبود مستمر از طریق بازخوردگیری، پایش عملکرد و تحلیل داده‌ها، اثربخشی برنامه‌ها را تضمین می‌کند. چنگ و همکاران (۲۰۲۴)، با استفاده از نظریه داده‌بنیاد، مدل شایستگی مربیان ورزش مدارس چین را توسعه دادند و نشان دادند که ارزیابی مستمر شرط توسعه پایدار در آموزش تربیت‌بدنی است.

از منظر جنسیتی، یافته‌ها نشان دادند که نگرش محافظه‌کارانه جامعه به ورزش دختران، کمبود امکانات و فشارهای خانوادگی، مانع مشارکت دختران می‌شود. این یافته با مطالعات شابو و همکاران (۲۰۲۳)، ایشیک‌گوز و همکاران (۲۰۲۵) و حمد اسماعیل و همکاران^۱ (۲۰۲۵)، همخوانی دارد که موانع فرهنگی، مذهبی و جنسیتی را عامل اصلی کاهش مشارکت زنان در ورزش در عراق معرفی کرده‌اند. همچنین رابابه (۲۰۲۳)، به تأثیرات پساجنگ و افراط‌گرایی بر محدودسازی آموزش و ورزش دختران اشاره کرده است.

در سطح منطقه‌ای، العلوی و همکاران (۲۰۲۳)، در مرور نظام‌مند خود نشان دادند که مداخلات مدرسه‌محور در کشورهای عربی می‌توانند مشارکت ورزشی را افزایش

همچنین، بررسی نقش عوامل خانوادگی، اجتماعی و سرمایه فرهنگی خانواده بر نگرش‌ها و رفتارهای ورزشی دانش‌آموزان به‌عنوان متغیرهای میانجی یا تعدیلگر، می‌تواند به غنای تبیین نظری مدل بیفزاید. گسترش دامنه پژوهش به گروه‌های کمتر مطالعه شده از جمله دانش‌آموزان مناطق روستایی، حاشیه‌ای و دانش‌آموزان دارای معلولیت، برای کاهش شکاف‌های دانشی در ادبیات منطقه‌ای ضروری است.

از سوی دیگر، تحلیل نقش رسانه‌ها و فناوری‌های نوین (تلویزیون، اینترنت، شبکه‌های اجتماعی، اپلیکیشن‌های آموزشی و واقعیت مجازی) در ترویج یا تضعیف فرهنگ ورزش دانش‌آموزی، می‌تواند مسیرهای جدیدی برای مداخلات آموزشی و فرهنگی فراهم سازد. مطالعه نقش مربیان و معلمان تربیت‌بدنی در انتقال ارزش‌های فرهنگی، اخلاقی و هویتی از طریق فعالیت‌های ورزشی، و نیز بررسی ارتباط توسعه فرهنگ ورزش دانش‌آموزی با سلامت، تندرستی و تقویت هویت ملی، از دیگر محورهای پژوهشی پیشنهادی است. در نهایت، کاوش در ظرفیت بازی‌ها و ورزش‌های بومی و محلی برای فرهنگ‌سازی پایدار، می‌تواند به تولید مدل‌های عملیاتی‌تر و بومی‌محور منجر شود.

پشتیبانی مالی و تجهیزاتی، برنامه‌های متنوع و چندسطحی بومی، آموزش مستمر معلمان با روش‌های جهانی، منظومه تشویقی با همکاری بین‌سازمانی و الگوسازی، تفاهم‌نامه‌های دقیق با بودجه دولتی/خصوصی و نیروی متخصص، ساختارهای نظارتی برای منابع، ارزیابی چندبعدی مبتنی بر داده با مشارکت ذی‌نفعان، برنامه‌های خلاقانه به‌عنوان راهبرد کلان، چرخه حمایتی سه‌سطحی با احترام به تفاوت‌ها، و همکاری فرابروکراتیک با اعتماد متقابل اجرا گردد؛ همچنین نقشه راه استراتژیک شامل برگزاری سمینارهای آموزشی، آموزش ضمن خدمت، جوایز و رقابت سالم، جلسات مشترک و کمیته‌های هماهنگ‌کننده، تخصیص بودجه با اولویت محرومان، طراحی برنامه‌های تابستانی و دیجیتال، پایش مستمر، و ادغام ورزش با آموزش رسمی تدوین شود.

همچنین از منظر پژوهشی، برای تعمیق اعتبار و افزایش تعمیم‌پذیری مدل توسعه یکپارچه فرهنگ ورزش دانش‌آموزی، پیشنهاد می‌شود مطالعات آتی با رویکردهای تطبیقی و توسعه‌ای دنبال شوند. به‌طور مشخص، اجرای مطالعات مقایسه‌ای بین‌استانی در عراق و نیز مقایسه فراملی با کشورهایی دارای تجربه موفق منطقه‌ای (نظیر ایران و ترکیه) می‌تواند به شناسایی دقیق‌تر نقاط قوت و ضعف مدل حاضر و بومی‌سازی مؤثر آن کمک کند.

References

- Alalawi, A., Blank, L., & Goyder, E. (2023). School-based physical activity interventions among children and adolescents in the Middle East and Arabic speaking countries: A systematic review. *Plos one*, 18(7). e0288135. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0288135>
- Almajedi, H. M. A., Marashian, S. H., Khatibi, A., Azmsha, T., & Visia, E. (2022). Developing a Health Promotion Program through Physical Activity and Sports in Iraq. (In Persian). <https://doi.org/10.22059/jsm.2025.389699.3427>
- Alshikhy, T., O'Sullivan, H., Polkinghorne, M., & Gennings, E. (2025). The Role and Impact of Sporting Mega-Events in the Context of Soft Power. *Encyclopedia*, 5(1), 31. <https://doi.org/10.3390/encyclopedia5010031>
- Al-Zubaidi, A. M. A., Zardoshtian, S., Abbasi, H., Eydi, H., & Rezayan Ghayehbashi, A. (2024). Identifying the key drivers of educational sports in Iraq in the horizon of 2033. *Research on Educational Sport*, 12(36), 89–114. (In Persian). <https://doi.org/10.22089/res.2024.16695.2513>
- Al-Zubaidi, A. Q. A., Eghbali, K., Ibrahim, S. H., & Khodaparast, M. (2024). Identifying the Contexts and Causal Factors Affecting the Sustainable Development of Professional Sports in Iraq. *Digital Transformation and Administration*

- Innovation*, 2(2). 139-148. <https://doi.org/10.61838/dtai.2.2.15>
- Anari, G., & Ghasemi, H. (2020). The role of media consumption on physical activity based on health pattern and perceived physical literacy in Iranian students. *Applied Research of Sport Management*, 9(2), 97-114. (In Persian). Doi: [10.30473/arsm.2020.53433.3294](https://doi.org/10.30473/arsm.2020.53433.3294)
- Bailey, R., Hillman, C., Arent, S., & Petitpas, A. (2013). Physical activity: an underestimated investment in human capital? *Journal of physical activity & health*, 10(3). 289-308. <https://doi.org/10.1123/jpah.10.3.289>
- Broch, T. B. (2022). The cultural sociology of sport: a study of sports for sociology?. *American Journal of Cultural Sociology*, 10(4). 535-542. <https://doi.org/10.1057/s41290-022-00177-y>
- Cheng, Z., Xu, Y., Zhou, M., Yin, Z., Xu, L., & Chen, W. (2024). Using the grounded theory to develop the theoretical model of Chinese school sports coaching competence. *BMC Public Health*, 24(1). <https://doi.org/10.1186/s12889-024-20649-9>
- El-Dabt, L., AlReshaid, F., Park, K., AlBuloushi, N., & Al-Enzi, A. (2025). Sustainable strategic nation branding through sports: leveraging soft power via mega-event hosting. *Frontiers in Sociology*, 10, 1521396. <https://doi.org/10.3389/fsoc.2025.1521396>
- Ghenaat, M., Talebpour, M., Heydari, R., & Gol Goli, M. (2023). Identifying the factors affecting the development of physical education and student sports (Case Study: Khorasan Razavi Province). *Research on Educational Sport*, 10(29). 155-184. (In Persian). <https://doi.org/10.22089/res.2022.12029.2219>
- Green, B. C., & Fairley, S. (2025). Sport as an Agent for Social and Personal Change. *Management of Sports Development*, 163-177. <https://doi.org/10.4324/9781003510260-15>
- Hamad Ismael, I., Moshkelgosha, E., Makki Mahmod, H., & Khodaparast, M. (2025). Development of a Model for the Promotion of Women's Sports in Iraq. *International Journal of Education and Cognitive Sciences*, 6(1), 25-37. <https://doi.org/10.61838/kman.ijecs.6.1.3>
- Işıkgöz, M. E., Şahbudak, M., Deveci, M. E., & Öztunç, M. (2025). Challenges and successes in promoting gender equality through physical education and sports: a systematic review. *BMC Public Health*, 25(1), 2117. <https://doi.org/10.1186/s12889-025-23373-0>
- Kiani, M. S., Shabanimoghadam, K., Nazari, L., and Mosa, N. (2019). Relationship between Attitude toward Physical Education Course and Participation in School Sports Events among Iraqi Kurdistan Students. *Journal of motor and behavioral sciences*, 2(4), 272-282. (In Persian).
- Koush, A. (2024). Heritage Education as a Tool of Social, Ethnic, and Religious Cohesion in Iraq: Empirical Insights. *Journal of Field Archaeology*, 50(3). 199-214. <https://doi.org/10.1080/00934690.2024.2401211>
- Kulikov, D., Kuzmina-Merlino, I., & Bodet, G. (2024). Drivers of Sports Globalization and Commercialization. *Reliability and Statistics in Transportation and Communication*, 379-388. https://doi.org/10.1007/978-3-031-53598-7_34
- Mohammadbegi, M., Bahrani, Sh., Eydi, H., & Vaysi, K. (2023). Designing a Developmental Model for Sports education in Schools of Kermanshah Province. *Journal of Sports Science*, 14(48). 89-117. (In Persian) DOR: [20.1001.1.20087624.1401.14.48.4.9](https://doi.org/10.1001.1.20087624.1401.14.48.4.9)
- Naumenko, Y. (2018). Sport as a social phenomenon. In *SHS Web of Conferences* (Vol. 55, p. 02023). EDP Sciences.

- <https://doi.org/10.1051/shsconf/20185502023>
- Park, D. J., Choi, W., Lee, W., & Shin, N. (2025). A Critical Theoretical Approach to Sport-Based Youth Development Research: Yosso's Community Cultural Wealth Framework. *Youth*, 5(2), 40. <https://doi.org/10.3390/youth5020040>
- Preetha, M. V. (2025). The Historical Evolution of Sports through Ethans. *International Journal of History and Archaeology Research Studies (IJHARS)*, 2(1), 21-25. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15152395>
- Rababa, M (2023). The hindered right to education for girls in Iraq after ISIS.
- Ramazani, N., Vaziri Jamileh, A., Mahmoudi Bakhtiari, H., & Sorayayi Sabeti, F. (2023). Requirements for assessment and evaluation in students' curriculum and the role of public culture. *Strategic Research in Education and Training Quarterly*, 6(10), 171. (In Persian).
- Salari, M. M., kashtidar, M., & Hajipour, H. (2023). Qualitative analysis of digital education in Iranian schools during the Covid-19 pandemic. *Applied Research of Sport Management*, 12(3), 83-96. (In Persian). Doi: [10.30473/arsm.2023.61859.3603](https://doi.org/10.30473/arsm.2023.61859.3603)
- Schulenkorf, N. (2011). Sustainable community development through sport and events: A conceptual framework for Sport-for-Development projects. *Sport Management Review*, 15(1), 1-12. <https://doi.org/10.1016/j.smr.2011.06.001>
- Shabu, S. A., Saka, M. H., Al-Banna, D. A., Zaki, S. M., Ahmed, H. M., & Shabila, N. P. (2023). A cross-sectional study on the perceived barriers to physical exercise among women in Iraqi Kurdistan Region. *BMC women's health*, 23(1), 543. <https://doi.org/10.1186/s12905-023-02696-3>
- Spaaij, R. (2009). Sport as a Vehicle for Social Mobility and Regulation of Disadvantaged Urban Youth: Lessons from Rotterdam: Lessons from Rotterdam. *International Review for the Sociology of Sport*, 44(2-3), 247-264. <https://doi.org/10.1177/1012690209338415>
- Taylor, P., Davies, L., Wells, P., Gilbertson, J., & Tayleur, W. (2015). A review of the social impacts of culture and sport. <https://shura.shu.ac.uk/id/eprint/9596>
- Wiktor-Mach, D. (2018). What role for culture in the age of sustainable development? UNESCO's advocacy in the 2030 Agenda negotiations. *International Journal of Cultural Policy*, 26(3), 312-327. <https://doi.org/10.1080/10286632.2018.1534841>